

Oponentský posudek disertační práce

Autor práce: Mgr. Eva Marková
Název práce: Pracovní strategie sester na řídicích pozicích
Školitel: doc. PhDr. Sylva Bártlová, Ph.D.
Vědní obor: Ošetrovatelství

Předkládaná disertační práce obsahuje celkem 111 stran textu, aparát a přílohy. Práce se zabývá problematikou pracovní strategie sester na řídicích pozicích. Hlavním **cílem** výzkumné části **práce** bylo *analyzovat profesní dráhu a manažerské pozice vrchní sestry v závislosti na podmínkách zdravotnického zařízení se zřetelem na rodinné zázemí.*

Zvolené **téma práce** je aktuální a přínosné pro české ošetrovatelství. V českých zdravotnických zařízeních pracují vedoucí sestry zpravidla na třech manažerských úrovních, mají pravomoci a odpovědnost v oblasti vedení a řízení ošetrovatelského týmu včetně řízení ošetrovatelské péče. Pozicemi staniční a vrchní sestry se zabývaly výzkumy ze sedmdesátých let minulého století, aktuální studie zabývající se problematikou sester-manažerek v českém písemnictví v současné době absentují. Předkládaná práce je navíc svoji metodologií unikátní v českém ošetrovatelství – jedná se pravděpodobně o první disertační práci, která řeší problematiku profesní dráhy sester v manažerských pozicích kvalitativním přístupem. Unikátní v českém ošetrovatelství je také využití metody zakotvené teorie pro analýzu získaných dat.

Teoretická část disertační práce (současný stav vědění) je rozpracována do tří stěžejních kapitol ze 134 domácích a zahraničních bibliografických zdrojů – článků, odborných publikací, legislativních dokumentů, archivních dokumentů. Autorka využila k deskripci a analýze stanoveného problému dostupnou aktuální literaturu a prameny vztahující se ke zpracovávanému tématu. Práce s literaturou je na dobré úrovni, i když autorka důsledně nevyužívá primárních literárních zdrojů (v seznamu literatury se objevují např. učební texty a skripta). V teoretické části je v historickém kontextu rozpracována problematika ošetrovatelských manažerských pozicí a specifika managementu v ošetrovatelství. Pozornost je věnována také vývoji vzdělávání sester-manažerek. Navrhované koncepce vzdělávání sester v řídicích funkcích byly ve své době velmi progresivní zejména v sedmdesátých letech minulého století, kdy probíhaly diskuze o potřebě vysokoškolského vzdělání sester.

Výzkumná část práce byla realizována jako kvalitativně orientovaný výzkum s analýzou dat pomocí metody zakotvené teorie. Vzhledem k charakteru empirické části autorka precizně rozpracovala metodologické aspekty práce (konceptualizace problému, cíle a výzkumné otázky, výběr souboru) a zejména metody analýzy dat. Zkoumaný soubor osmi vrchních sester klinických pracovišť fakultní nemocnice byl sestaven účelovým výběrem a metodou sněhové koule. Data byla získána moderovaným rozhovorem v autentickém prostředí. Otevřeným a axiálním kódováním dat byl vytvořen paradigmatický model, selektivním kódováním vzniklé kategorie pak přeskupovány. V dalším textu jsou prezentovány základní analytické kategorie vhodně doplněné citacemi informantek. Metodami zakotvené teorie pak byla teorie ověřena a zakotvena. Autorka důsledně rozlišuje deskriptivní část (pohled sester) a své konstrukty. Výsledkem je návrh teorie profesního paradigmatu vrchních sester připravené k dalšímu zkouání a ověřování.

Po **formální stránce** splňuje disertační práce požadavky na ni kladené. Jednotlivé oddíly práce jsou vhodně strukturovány. Struktura disertační práce je vyvážená. Ojediněle se vyskytují překlepy nesnižující úroveň hodnocené práce. Vzhledem k použité metodologii obsahuje disertační práce četné přílohy dokreslující přiloženými ukázkami postup přípravy, sběru, analýzy a zpracování dat.

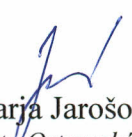
Připomínky, otázky a podněty do diskuze:

Vyjádřete se v kontextu Vámi navrhované teorie profesního paradigmatu - lze předpokládat, že při zkoumání jiného vzorku (např. staniční sestry) a v jiném prostředí (např. krajská nemocnice) budou výsledky podobné?

Závěr:

Disertační práci Mgr. Evy Markové hodnotím celkově pozitivně. Práce řeší aktuální problematiku ošetrovatelské praxe a splňuje základní kritéria kladené na tento typ práce. Autorka prokázala zvládnutí výzkumné metodiky a schopnost získat, analyzovat a vyhodnotit získaná data. Výsledky a výstupy práce považuji za přínosné pro obor ošetrovatelství. Doporučuji přijetí disertační práce k obhajobě a po úspěšné realizaci navrhuji udělit Mgr. Evě Markové vědecko-pedagogickou hodnost *Philosophiae doctor* (Ph.D.) v oboru Ošetrovatelství.

V Ostravě 20. 5. 2013

doc. PhDr. Darja Jarošová, Ph.D.
Lékařská fakulta Ostravské univerzity
Ústav ošetrovatelství a porodní asistence

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: Mgr. Eva Marková
Studijní program: Ošetřovatelství
Oponent disertační práce: doc. PhDr. Miroslava Kyasová, Ph.D.
Školitel: doc. PhDr. Sylva Bártlová
Název disertační práce: Pracovní strategie sester na řídicích pozicích

Aktuálnost zvoleného tématu

Řízení ošetřovatelské péče a ošetřovatelského personálu je v našich podmínkách pozicí typicky ženskou. Sestry pracují zpravidla ve třech manažerských pozicích: vrcholový, střední a management první linie, z toho vyplývají i typické názvy jednotlivých pozic: náměstkyně ošetřovatelské péče - vrchní sestra – staniční sestra. Jednotlivé úrovně managementu realizují specifické činnosti a z toho vyplývá i požadavek na jejich rozdílné dovednosti.

Téma disertační práce pokládám za zajímavé a vhodné, v naší literatuře z tohoto úhlu pohledu nesledované.

Stanovené cíle a hypotézy

Cílem předložené disertační práce je analýza profesní dráhy a manažerské pozice vrchní sestry v závislosti na podmínkách zdravotnického zařízení a se zřetelem na rodinné zázemí. Zkoumání bylo rozděleno na šest okruhů: porozumět hodnotám a postojům vrchních sester; objasnit jejich rozhodovací strategie při volbě profesní dráhy; zjistit dopady těchto strategií na konečné rozhodnutí; pochopit, jak se vyvíjely kariérní manažerské dráhy vrchních sester; definovat styl vedení a řízení ošetřovatelského týmu a zmapovat, jak se prolínají a ovlivňují životní a pracovní dráhy vrchních sester. Doktorandka si nestanovuje hypotézy a nepracuje se statistickými veličinami.

Metodika

Doktorandka pro empirickou část disertační práce zvolila kvalitativní přístup, který má sice kořeny v humanitních a sociálních vědách, ale je vhodný i pro sledování jevů, fenoménů a objektů v ošetřovatelství. Výzkumná pozornost byla soustředěna na vývoj a průběh profesní kariéry sester na vedoucích pozicích, na vedení a řízení ošetřovatelského týmu. Výchozím poznatkovým rámcem byla především teoretická část disertační práce. V teoretické části doktorandka analyzovala na základě literatury základní manažerské pozice v ošetřovatelství. Doktoranda si je vědoma limitujících faktorů kvalitativního přístupu, které v metodice popisuje. Při výběru zkoumaného souboru bylo použito záměrného výběru respondentek prostřednictvím instituce a metodou snowballu.

Rozhovor byl tvořen 84 otázkami, které byly rozděleny do několika oblastí (příloha C). V průběhu získávání dat musela doktorandka rozhovor modifikovat (příloha D), což doktorandku neodvedlo od původního záměru.

Zpracování získaných dat, výsledky

Data získaná technikou polostrukturovaných rozhovorů od 13 respondentek, vrchních sester ve fakultních nemocnicích, byla zpracována prostřednictvím tzv. metody zakotvené teorie. Získané výsledky jsou velmi kvalitně analyzovány v kapitole 4.8 Metoda analýzy získaných dat. V přílohách J a K vysvětluje doktorandka dílčí kroky svého postupu, kategorizaci pojmů, u jednotlivých kategorií uvádí jejich vlastnosti a dimenze. Na otevřené kódování navazovalo

axiální kódování, posléze kódování selektivní. Vytvořené kategorie byly uváděny do vzájemných vztahů mezi sebou navzájem a jejich subkategoriemi. Na základě systematického shromažďování dat o zkoumaném jevu a analýzou těch údajů, doktorandka vytvořila a následně ověřila teorii induktivně odvozenou od zkoumaného jevu.

Závěr (včetně doporučení pro praxi)

Vytvořený návrh teorie objasňuje profesní cestu a strategie, které vedou k budování manažerské pozice staniční a vrchní sestra. Model profesního paradigmatu tvoří koncepty: volba oboru, střídání oborů, ukotvení v oboru a manažerská pozice vedoucí sestra. Model je zjednodušením vysledovaných souvislostí. Výsledkem byl návrh teorie profesního paradigmatu vedoucích sester.

Práce s literaturou

Autorka uvádí v seznamu literatury 123 zdrojů (literárních a elektronických), z toho je 41 zdrojů zahraničních. Při práci s odbornou literaturou doktorandka prokázala analyticko-syntetické schopnosti. Nelze pominout vlastní vklad doktorandky, jehož výsledkem je ucelený a čtivý materiál. Jednotlivé části disertační práce na sebe logicky navazují a vytvářejí tak hodnotný celek. Disertační práce má 119 stran psaného textu a 12 příloh.

Nové poznatky, které byly dosaženy v disertační práci

Na základě provedené analýzy dat byl vytvořen *model profesního paradigmatu*. Teoretický model profesního paradigmatu vrchních sester otevírá cestu k dalšímu zkoumání v oboru ošetrovatelství. Získané a strukturované poznatky přispívají k obohacení současného stavu poznání určitých oblastí ošetrovatelství a mohou být využity managementem zdravotnických zařízení v oblasti řízení lidských zdrojů.

Připomínky

Připomínky k obsahu a způsobu zpracování disertační práce nemám.

Závěr oponenta:

*Předložená disertační práce Mgr. Evy Markové „Pracovní strategie sester na řídicích pozicích“, splňuje požadavky kladené na tento typ práce. Disertační práci doporučuji k obhajobě a podle § 47 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách **doporučuji**, aby Mgr. Evě Markové byl po úspěšné obhajobě a splnění všech studijních povinností doktorského studia udělen akademický titul **Ph.D.***

V Brně dne 28. května 2013

podpis oponenta disertační práce

